

NAPREJ

Glasilno Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Aslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din.

Oglaš: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Pogumnim srcem.

»Usmiljenim srcem. Naključje je hotelo, da sem zašel v stanovanje slepega invalida. Na prvi pogled sem spoznal veliko revščino, ki vlada v njegovem stanovanju. Počasi sem izvedel vse. Poleg sebe mora preživljati še ženo in petero nedoraslih otrok, ki hodijo na pol nagi in bos, ima sicer trafikó, ki si jo je s težavo priboril. Nahaja se pa na takem prostoru v mestu, da mu donáša na mesec borih 2000 kron. Kako naj preživlja s tem dohodkom sebe in družino? Drugega zaslužka nima. Najin razgovor se je raztegnil, zanočil sem se. In sedaj sem videl šele pravo bedo. Otroci so prosili očeta, naj jim dovolj prižgati luč, ker bi se radi učili. Oče ni odgovoril. Otroci so polegli brez večerje. Na vprašanje mi je invalid priznal, da je tako skoro vsak večer. Še nekaj! Davčna oblast mu je predpisala okrog 3000 K. reci in piši: **trit' soč kron** davka. Nočem opisavati tu trpkih izrazov, ki so padali na račun merodajnih faktorjev, na račun države. Povedati hočem le, da je plačilni nalog zavrnil s pripombo, da ne plača ničesar, ker nima s čim, naj mu pa plača trafikó prodajo. Dovolj mi je bilo! Poslovil sem se. Domov grede se mi ni krčilo le srce, ampak tudi pest proti onim, ki so le krivi bede njegove, ki so mu vzeli najdražje na svetu — luč oči. Ne bom klical na pomoč niti Goršiča niti Žeriava, ampak usmiljena srca, ki imajo kaj sočutja, naj priskočijo, naj pomagajo. Uredništvo prav rado sprejema darove, ki jih bo oddalo

slepemu invalidu.« Tako dopisnik. Naj nam oprostí, če pripišemo nekaj besed vsem usmiljenim srcem, ki še premalo poznajo socializem. Vsak pošten človek, (ne da bi bil »usmiljen«), vsak poštenjak mora priznati, da je treba temu slepcu pomagati. Zato bomo darove sprejemali, izkazovali in oddajali. Toda...

Če bi bila država za kaj, bi mu sama bolj uspešno pomagala, če ne zato, ker mu je vzela luč oči, pa vsaj zato, da bo mogla čez nekaj let vzeti oči ali kaj drugega tudi njegovim otrokom. Pa država ne pozna usmiljenja, praviš, zato hočeš pomagati sam. Revček! Če bi vedel koliko takih in enakih siromakov hodi k nam po pomoč, pa moramo vse napoditi. Pa to niso vsi, velikanska večina jih je že obupala, ne hodi več trkat na nobena vrata, kajti poštene (zopet ne »usmiljeni«!) so samo tisti, ki so tudi sami reveži, ki niti sebe in svojih ne morejo preživljati, kaj še, da bi pomagali drugim. Pa tudi če bi se združili in pomagali enemu, kaj z drugimi tisoči in milijoni? Samo slepih je velikansko število. Ali hočeš skrbeti za vse? Država še niti toliko ni zmožna, da bi uredila primerne šole za slepe deco! Zakaj to? Zato, ker država ni tisto, kar bi morala biti. Država, to je danes kopica ljudi, ki skrbe vsak samo zase. Danes so na vladi jutri, morebiti ne bodo več, zato hočejo uživati danes in spraviti si še tudi za jutri — kaj in kako je z ljudstvom, to jim je deveta briga. »Za nami karkoli, čeprav vesoljni potop!« To je vsa njih politična modrost. Kopica takih ljudi pomeni danes državo in tako ostane toliko časa, dokler...

Dokler bomo imeli »usmiljene« ljudi, pa nič pogumnih poštenjakov, ki bodo znali iztrgati državo iz rok tiste kopice ljudi.

Tudi slepi invalid mora postati pogumen, zvedeti mora, da je država ljudstvo in da je tudi on del tega ljudstva. Da je izgubil oči, niso krivi samo tisti, ki so vojno pripravljali in zanjo molili, marveč tudi tisti, ki so se dali kakor backi peljati v klavnico. Krivi so tudi tisti, ki so bili preleni, da bi si zračunali krvne in znojne kaplje, ki so jih plačevali s svojim 16-urnim delom državi in kapitalu, da je mogla država in da je mogel kapital z nabranim bogastvom pripraviti in voditi strušno vojno. Za bodočo vojno bodo krivi tudi tisti invalidi, ki danes v svojem obupu drže roke križem in čakajo smrti, namesto da bi se pridružili borcem, ki hočejo odpraviti »usmiljenje« in napraviti prostora pravici. Grozno je, če slišimo, da nesrečni oče nima sredstev, da bi prižgal otrokom luč. Grozno je, če pomislimo, da bodo morebiti otroci v šoli kaznovani, ker ne bodo imeli svojih nalog izgotovljenih. Pa vendar v mojem srcu ni prostora za usmiljenje, samo srd proti tistim učiteljem, ki tega vsega ne vidijo, gnus proti krmilarjem države, ki tega ne vedo, hrepenenje po maščevanju za tiste stranke, ki vse to sicer vidijo in vedo in v javnosti govore in pišejo o tem, pa vendar nič ne store proti tej grozni krivici, bodisi da čakajo na božjo pomoč, bodisi da pripovedujejo žrtvam bajke o »potrebni žrtvah« za narodno stvar, pri tem pa voditeljem prvih božje milosti ni treba, ker sami ne

Meteorji varajo človeški vid.

Po Garrett P. Servissu.

Dr. George P. Merrill z Narodnega muzeja v Washingtonu pravi, naj bi bili malo bolj pozorni pri čudnih pojavih padajočih meteoritov, ki pogosto zelo varajo naše oči. Dr. Merrill, se mi zdi, da je v preteklosti malo preveč dvomil o zgodovinskih podatkih glede padanja meteoritov, ki so baje uničili mnogo človeških življenj. Ne samo radi pripovedk, ki pripovedujejo, da je iz neba padla velika masa kovine ali skal, tudi druge priče so, ki dokazujejo, da so meteoriti padali že davno prej in po čudnih svetlobnih oblikah pri padanju varali prebivalstvo, ki je mislilo, da je to kak nadnaravni pojav. Dr. Merrill pravi:

»Malo naravnih pojavov je sposobnih vzbuditi tako veliko občudovanje in domišljevanje o nadnaravnih silah, kakor ravno pojavi pri padajočih meteoritih. Neravno grom, s katerim pridrvi na tla meteorit, živžgajoči strašen glas padanja, spreminjajoča svetla luč in trepetanje celega ozračja, ki ga povzroči padec velikega meteorita na tla, vse to je nekaj tako nepričakovane in vzbujajočega občudovanja, da se nikakor ne moremo čuditi,

da so nevedni ljudje imeli take pojave za nadnaravne in da so po božansko častili maso, ki je s takim veličastjem padla na tla. Malokdo vsekakor mora biti dobrih živcev in podučen o meteorjih ter njihovem padanju, je zmožen brez vznemirjenja gledati na tak pojav. Še manj pa jih je, da bi mogli določiti po končanem prizoru smer, kam je padel ravnokar padajoči meteor, niti bi ne mogli določati približne teže in velikosti meteorja.«

Po letanju je sploh nemogoče določiti, kam bi bil meteorit padel. Zemlja se potrese, kamor prileti z vso silo meteorit, ki se pogosto zarije globoko v tla, da ga je skoro nemogoče najti. Mr. Merrill je zbiralec meteoritov, pa v zvezi s tem ni mogel slediti padanju, ko je nekega večera, sedeč na nekoliko višjem mestu nekega trga, videl padati meteorit. Videl je padanje, a ko je zamižal in je meteorit že padel, ni vedel, v kateri smeri naj bi bil. Le po tresenju zemlje je sodil, kje naj bi meteorit padel. Ko je šel tja, kjer so drugi trdili, da je meteorit padel, je rekel, da se mu je zdelo, da je meteorit padel nekaj sto metrov v drugi smeri, prišedši pa na mesto, kjer se je zdelo prebivalcem, da je padel meteorit, so prišli sosednji prebivalci in povedali, da je meteorit padel na zem-

ljo v njihovi okolici. Cel večer so iskali, kje naj bi bil padel, dokler drugega dne niso izvedeli, da leži meteorit zarit v zemljo kakih dvajset milj od tistega mesta, kjer so ga iskali. Za dvajset milj se je torej varal ekspert pri padcu meteorita, čeprav je bil »skoraj gotov«, da je meteorit padel tik zunaj trga na polje.

Varanje na ta način je vsekakor povzročeno od perspektive in odbijanja žarkov letečega meteorita, in ima nekaj skupnega s pojavom, ki nastane, kadar solnce v vodo sije; pravimo da solnce k sebi vodo vleče. V takem slučaju meteorit vsekakor leti v poševni smeri proč od opazovalca in naredi v velikem krogu pot na zemljo. Tek meteorita se sicer zdi vertikalni od neba dol. Vsega tega padanja pa ne more zasledovati oko s pravim uspehom, če pa radi bliska in čudnega pojava niti ni opaziti, kam bi bil meteorit priletel.

Dr. Merrill razpravlja o pripovedkah glede kamenja, ki so ga videli prebivalci padati na tla in ga pobirali, ko je bilo še vroče. Mikavne pripovedke so nastale iz tega, kar vse znači, kako bujna je bila domišljija ljudstva, ki še ni znalo tolmačiti tega naravnega pojava.

okušajo grenkosti krivice, voditelji drugih pa niti ne sanjajo ne o »sladkosti« takih narodnih žrtev, ki jih niso nikdar okušali! Pač pa poznajo usmiljenje! Cele litanije lepih besed imajo in po vogalih se tudi postavljajo s kakim grošem, ki ga dajo re-vežu samo zato, da pokažejo svoje usmiljenje — tistega poštenja pa nimajo, da bi izračunali krivico, ki jo s tem delajo na novo, ker ne dajejo po potrebi, ampak po slučaju, pravtako kakor predpisujejo davke: ne po potrebi, ne po pravici, sploh brez mere, kar po slučaju: slepi invalid 3000 kron, veletržcu pa nič. Ta namreč prevale ves davek, kolikor ga plača, na svoje odjemalce, moka in sladkor in meso in vse drugo se podraži za toliko, pa je — invalid mora plačati sam, ker mora tobak prodajati po predpisani ceni.

Vse to in mnogo drugega je popolnoma jasno. Tudi slepec to vidi — pa vendar se dajejo ljudje zapeljavati od usmiljenja! Takrat pa, ko so v največji stiski, ker so jih ogoljufale vse stranke po vrsti, takrat ko bi bil res čas da se vsi trpini združijo in si z lastnim delom in po lastni pameti uredijo svojo državo po svojih potrebah, takrat se dajo zapeljati zopet od nove goljufije kapitalistov, ki trosijo med ljudstvo »neodvisnost« in sovražstvo do »umazane« politike samo zato, da bo ostala politika še dalje v njihovih rokah, da bo umazana res kar naprej!

Tako in podobno naj govori naš dopisnik temu slepcu in drugim invalidom in vsem, ki imajo danes dovolj vzroka za nezadovoljnost. Nihče naj ne misli, da se bo brez njega kaj napravilo, brez delavne-ega ljudstva bo vodila državo vedno le umazana politika! Edina pomoč je v samopomoči! Otroke naj pošilja k »Svobodi«, sam pa naj se organizira in naj z ženo vred žrtvuje semtertja kako urico za sestanke in agitacijo, da bo razumel socialistično pot in jo — razlagal tudi drugim. Če ga davki tarejo, razloži naj mu socialistični davčni sistem. Če bi vsi invalidi razlagali ljudstvu potrebo progresivnega davka, ne bodo njih otroci že po par mesecih več niti brez večerje niti brez luči!

Politične vesti.

+ **Zadnji čas** je za vse, ki resno mislijo nastopiti proti demokratom pri ljubljanskih volitvah. Vemo, da se mnogi ne strinjajo z našim programom, da jim je pa vendar naš predlog glede skupne protidemokratske liste potom pravilne ugotovitve medsebojnega razmerja simpatičen, ker zagotavlja popoln poraz demokratov, obenem pa daje vsakemu možnost voliti po svojem programu, brez umazanih kompromisov. Seveda to ni vseč raznim voditeljem, ki se jim s tem podro njih načrti skovani pri zeleni mizi. Zato ho-đijo okrog naših ljudi in jih pripravljajo za »enotno fronto« po kompromisnih načrtih. Pa vse ne bo nič pomagalo. Če ne bo predvolitev, pojde naša stranka samostojno v boi in takrat se bo moral vsak odločiti, če ne bo hotel ostati doma za pečjo. Kdor bo pa ostal doma, bo delal za Jutrovce, to spoznanje bomo v volilnem boju preskrbeli vsem in takrat jim bo žal, da bodo morali po svoji vesti rajši voliti socialiste nego pa koritarje, ki so si z zvi-jačo osvojili njegov program.

+ **V parlamentu** so se demokrati in radikali sporazumeli, ker »demokratski klub ni dopustil vladne krize radi oseb-nega vprašanja«. Za predsednika je bil izvoljen dr. Edo Lukinič. Zanimivo je, da se je na seji ministrskega sveta izrazil »samostojnež« minister Pucelj proti kandida-

turi dr. Ribarja za predsednika parlamen-ta. Politični krogi sodijo ta korak gospoda Pucelja kot poskus približanja samostojnih kmetov k radikalni stranki. Ej, samostoj-neži že vedo katera stranka rada posega v državne blagine.

+ **Rumuni izgnali 4000 Čehov.** »Lido-ve novine« poročajo: Obratno ravnatelj-stvo čeških državnih železnic v Košicah je dobilo brzojavko, da prispe 4000 čeških državljanov, izgnanih iz Rumunije. Praški listi zahtevajo pojasnitev te čudne vesti.

+ **Papež Leon XIII.** je izdal 1878. l. encikliko, iz katere izvira opozicija kato-liške cerkve proti socializmu. Sledeči od-stavek iz omenjene enciklike dokazuje, kako je papež Leon XIII. slikal socialiste: »... Oni (socialisti) napadajo pravo last-nine katero je sankcionirano po prirod-nem zakonu, in pod pretvezo da hočejo za-dostiti potrebam vseh, napenjaio vse sile, da bi vzeli in dali splošnosti vse, kar so si pridobili posamezniki s pomočjo zak-o-nite dednosti, z duševnim in ročnim de-lom ali z varčnostjo. To svoje gorostasno stališče oznanjaio na javnih shodih in ši-rijo potom potom knjig ter časopisja... Oznanjajo celo, da visokost in moč vlade ne izvira od Boga, temveč iz ljudstva in da se ljudstvo lahko upre zakonom, ka-teri so sprejeti proti ljudski volji. Odtod prihaja uporno mišljenje napram visokim vladam in godi se celo, da uporni podani-ki napojeni s takim mišljenjem dvigajo svoje brezbožne roke proti glavam dr-žav...« Tako tedaj papeževa enciklika. »Slovenec« z dne 21. t. m. poroča o kul-turnem boju v Nemški Avstriji, ki so ga započeli socialisti s tem, da so omejili udeležbo otrok pri verskih vajah, odpra-vili molitev pred poukom in po pouku, na-kar so hoteli iztiskniti iz urnika verski pouk. Vsi ti koraki avstrijskih socialistov so popolnoma razumljivi, ker je klerikaliz-em s svojo vzgojo največji prijatelj ka-pitalističnega režima, kar dokazuje med drugim tudi omenjena papeževa enciklika. »To bo sodu izbilo dno in socialna dem-o-kracija bo izšla iz kulturnega boja tako tepena in zmlinčena, kakor še vsak, kdor se je takega posla lotil,« pravi »Slovenec«. Klerikalna stranka naj bo le kar brez skrbi, da se to ne bo zgodilo, zakaj svet napreduje in enkrat bo prav gotovo ko-nec ljudske nezavednosti.

+ **Dunajski monarhisti** se tudi zani-majo za kreditno pomoč Avstriji. 19. t. m. so imeli zborovanje, na katerem so »ogor-čeno protestirali« in »energično zahteva-li« da inozemski kredit sedanjega stanja ne sme podaljšati ter da mora vlada na-praviti konec sedanjemu brezpravnemu stanju v državi.

+ **Na Moravskem** pripravlja industri-ja nadaljno znižanje plač delavcem. Neka-tera podjetja so že znižale plače za 38%. Draginja namreč rapidno pada.

+ **Češki škofje** bodo izdali svojim vernikom pastirski list v katerem bodo protestirali proti odredbam češkoslovaške vlade, ki je ločila cerkev od države. Pro-estirali bodo med drugim najodločnejše, da bi smeli pokonavati nekatoľčane na katoliških pokopališčih. Neverjetno je, kaj si vse domišlja klerus, ki je še vedno ko-rakal roko v roki s kapitalizmom.

+ **Na Češkem** je pričelo stavkati v premogokopnem revirju Hanclova okoli 2000 delavcev. Podjetniki so namreč od-klonili delavske zahteve po isti pogodbi, ki si so jo dosegli delavci v Moravski Ostravi.

+ **Na nemškega državnega kanclerja** dr. Wirtha so neznan zarotniki izvršili atentat, ki pa se je ponesrečil. Dr. Wirth

ni hotel dati parlamentu nobenih pojasnil, to pa zaradi tega, ker zasleduje policija z vso energijo zločince izmed katerih je dva že prišla. Političnih atentatov tedaj še ni konec v Nemčiji.

+ **Sestavo vlade na Angleškem** je prevzel Bonar Law, katerega ministrstvo pa bo le kratek čas na krmilu. Nove vo-litve se bodo namreč vršile že okoli 18. novembra.

+ **Vsled kabinetne krize na Angle-škem**, so v Londonu odgodili sestanek an-tantnih izvedencev, ki bi proučevali ma-terial za orientsko mirovno konferenco.

Dnevne vesti.

Sodrug, pozor! Ravnokar smo pre-jeli različne vrste lepih razglednic I. vse-delavskega zleta v Celju. Sodrugom, ki so se izleta udeležili, bodo služile za kra-sen spomin. Organizacije, ki žele razgled-nice, naj se direktno obrnejo na tajništvo SSJ v Celju, Vodnikova ulica 3. **Komad stane 3 Din.**

G. Ign. Mihevca so spodili iz službe brez preiskave. Dasi nimamo z njim nič skupnega, nasprotno, v nedeljo je še za-stopal ljubljansko Kocmurjevo »organiza-cijo« na mariborskem »kongresu« separa-tistov« torej pač nihče ne bo mislil, da se posebno ogrevamo zani. Vendar bomo go-spodom Žerjavovcem povedali, da tudi naših nasprotnikov ne sme preganjati. Kam pridemo, če bodo uradniki res odvi-sni od prijaznosti takihle »političarjev«, Toliko za danes.

Požar v Sostru, obč. Dobrunje. Pre-jeli smo: Dne 14. t. m. je izbruhnil požar pri posestniku Ahlinu. Zgorelo je dvoje poslopji z vso krmno v skupni vrednosti 300.000 kron. — Zavarovalnina znaša menda 600 K. — Gasilci so storili svojo dolžnost v polni meri. Najbolj se je odli-koval gasilec Fran Paučič.

Župnik Lesny obsojen. Poročali smo že da je bil župnik Lesny obtožen radi posilstva nedoletnih deklic. — Poročamo dodatno, da je bil obsojen na 2 leti težke ječe.

Zastopniki ameriške družbe za zgrad-bo železnic so prispeli v Belgrad. V druž-bi z našimi inženirji bodo pregledali kraje, kjer bodo gradili nove proge.

Pisemske pristojbine v Rusiji. Sov-jetska Rusija ni član svetovne poštne zveze, udeležuje se pa vendar mednarod-nega poštnege prometa. Pristojbine zna-šajo kakor razglašajo zagrebška trgovska zbornica, za pismo do 20 g 200.000 rub-ljev, za dopisnice 120.000 rubljev, t. j. 50 oziroma 30 cent. V prometu so še stare poštne znamke, le da se je njih vrednost povečala pri znamkah do 14 kopejk mili-ionkrat, pri znamkah od 1—14 rubljev 10.000krat. Znamka za 5 kopejk velja to-rej 50.000 rubljev.

Gospodarske vesti iz sovietske Ru-sije. Letošnjega sejma v Nižnjem Novgo-rodu se je udeležilo 400 vel'kih tvrdk in okoli 300 manjših. Na prvem mestu so državni trusti. Rečno brodovje je pripe-ljalo na seim do 20. avgusta preko 12 mi-lionov kg blaga, železnice pa 8 milijonov kilogramov. Od 20. avgusta naprej je pri-spelo na seim dnevno približno 800.000 kg blaga. Takega uspeha niso pričakovali. — V prvem četrtletju budgetnega leta 1922. ki se začne 1. oktobra, znaša deficit 40.8 milijard rubljev. Vrhovni ekonomski svet ima namen, kriti ta deficit s posojilom. — Dovoljen je zadnji čas svoboden uvoz mesa v Rusijo. — Zloglasna »čeka« ima opraviti tudi pri trgovini: kakor poročajo,

zanljenuje zlato, inozemske valute in nakit.

Iz Washingtona poročajo, da leži bivši predsednik Zedinjenih držav Wilson na smrtni postelji, in da je katastrofa neizogibna.

Ljubljana.

Poučno predavanje o umetnosti se bo vršilo danes, v soboto, 21. t. m. ob 8. zvečer v »Mestnem domu«. Predaval bo sodrug Anton Podbevšek o »Pionirjih večne internac'onale«. Vstopnice se bodo dobivale pol ure pred pričetkom pri večerni blagajni.

»Svoboda« v Ljubljani izreka svoje globoko sožalje rodbini pokojnega Karla Pečnika.

Razstava umetniške šole »Probuda«. Kopica naših umetnikov in profesorjev na srednji tehniški šoli se je lotila pred poldrugim letom velike naloge: ustanovila je kar na svojo roko umetniško šolo pod okriljem društva »Probuda«. Prorokovali so ji sicer naglo smrt, a ustanovitelji so šli pravo pot brez peticij in resolucij. Šola je dobila kmalu lepo število učencev med njimi nekaj prav talentiranih. — V nedeljo 15. t. m. je otvoril prof. Volavšek že drugo šolsko razstavo »Probuda«. Omenil je v svojem nagovoru, da se mora šola boriti s težavami in izrazil je upanje, da se bo začela brigati zanjo tudi vlada. Nato je vodja šole, g. akad. slikar Sterle razkazoval in tolmačil razstavljena dela. — Poučevali so na šoli gg. Sterle, S. Šantel in Maksim Gaspari. — Razstava napravi zelo ugoden vtis.

Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic in posojilnic v Ljubljani nam je poslala dopis, v katerem sporoča, da je prevzela vsled sklepa pokrajinske uprave »Kranjsko deželno banko« z vsemi aktivni in pasivi, Delnice, ki znašajo 10.000.000 K, so vse v posesti regulativnih hranilnic, ker je najbolje jamstvo za obstoj in napredek banke.

Celje.

Občina okolica Celje. Vsem našim sodrugom, ki imajo v občinski politiki kolidne opravke, v premišljevanje. V občini imajo naši sodrugi precej veliko moč, ni sicer je od 32 občinskih odbornikov 14 socialistov. Na ta način imajo tudi svoje župana: ker se gospodje klerikalci in lažidemokrati niso mogli pri volitvi župana sporazumeti so toraj glasovali nekateri za socialističnega župana. Po enoletnem skupnem delovanju so gospodje mislili, da morajo zastopniki delavstva tako plesati, kakor si to gospodje klerikalni in demokrati občinski očetje domišljajo. Zahtevajo, če hočemo, da bodo v občini sodelovali tudi oni, da mora socialistični klub izključiti sodr. Čebularja ter obžalovati vso kritiko, ki je bila v »Napreju« priobčena. To, kar se tukaj pojavlja, nam ni čisto nič novega. Mi vemo, da bodo gospodje vsepovsod in zmirom tam, kjer se prikaže prava moč proletariata, bodisi to v strokovni organizaciji ali v kakršnemkoli političnem zastopstvu, brez razlike politične pripadnosti šli v objemu v boj proti delavskemu razredu. Tako je tudi tukaj, ne da bi šlo mogoče za ta ali oni princip pri katerem bi naj imela nad vse blažena buržoazija materialne ali kakšne druge zle posledice. Ne! Gre za to, ker se gospoda čuti razžaljeno radi to, ker se v »Napreju«, v kateri se ji očita politična nezrelost. Dali so nam pismeno, — ravno tako nezrelo kot neumno izjavo, na kateri se sveti s svojim podpisom med drugimi tudi sladki g. rudarski svetnik Baebler z zahtevo, da naj izključimo iz ob-

činskega sveta sodr. Čebularja, ker bi tedaj bili pripravljeni v občinskem svetu zopet sodelovati. Dobro so vedeli, da mi tega pod nobenim pogojem ne bomo storili. Mislimo, da še ni prišel čas, ko nam bodo dajali nagobčnike. Za vsakega mora veljati svobodna beseda in kritika. Vemo, da bi jim bili v občinskem svetu vseč kakšni backi, ki bi samo kimali, da bi lahko delali kar bi hoteli. Če bo moral biti občinski svet razpuščen radi njihovega postopanja, potem ne bodo odločevali samo občani njihovega kalibra temveč odločevalo bo občinstvo, kdo mu naj v občini gospodari. Tako hočejo imeti in tako hočemo tudi mi, ljudstvo naj namreč natančno spozna svojega prijatelja! Če ne bo vlada za nas napravila posebnega volilnega reda, se bomo videli pri prihodnjih občinskih volitvah ravno tako združene kakor smo danes: buržoazija skupaj v eni fronti proti proletariatu. Sedaj pa imajo gospodje besedo; naj ukrenejo kakor hočejo mi smo storili svojo dolžnost ter se tudi tega zavedamo. Mi nimamo ničesar zgubiti kvečjemu le profitirati. Na svidenje tedaj pri prihodnji seji ali pa pri volitvah. — Socialistični klub občinskih odbornikov občine okolica Celje.

Maribor.

Čisto tako ne pojde. Mariborski konferenclarji so sklenili odstaviti pokrajinski odbor in tajništvo, namesto obojega pa uvesti režim skupnega »provincialnega odseka«. In sicer bi kar pri zeleni mizi določili: od tu bo komandiral Golouhov, od tam pa staroveterajarski štab. Ampak reč ima kopito: Pri nas bo namreč še dober čas odločevalo članstvo na kongresih, izrezane osebe ter organizacije pa ne, čeprav bi se z vsemi Kocmurjevci na glavo postavile. Pika, Ker pa vemo, da konferenclarji kar umirajo hrepenenja po ustanovitvi osebne diktature brez pravilnikov, jim damo dober svet: Pojdite, poskusite z lastno stranko! Imate vse predpogoje. Delavstvo se kar trga za vas. Predvsem: na krajskonferenci ste zastopali — za to prvo številko nosite odgovornost vi, za vse druge mi — ste zastopali 1000 (uf!) organiziranih članov (+ Mihevc zraven = 1001). Mihevc je dobil od Kocmurja in Periča polno moč zastopati celih 20 pravih »Zarjevcev«. (20, + prejšnjih 1001 = 1021). Pojdimo dalje: Perič sklepa ravnokar z Gosarjevimi boljševiski v Ljubljani pakte, da bi ga izvolili za župana. Ti katoliški možje se že precej časa navzkriž gledajo z drugimi katoliškimi možmi in bi se radi šli zračiti v novo stranko, nimajo pa tiskarne (»Novi Čas«!) in primerne, večje, enakovredne družbe, da bi jim pomagala za prvo silo na noge. Glejte kakšna prilika! (1021 + recimo 500 = 1521). Kjer so katoliški, tam so tudi pravi boljševiski (saj so se tudi ti izjavili za Periča!). Ti boljševiski so pripravljeni za zgago prodati delavski interes magari hudiču, kaj šele vam, ki zdaleka niste hudiči! Ergo: V Ljubljani jih je 100 + 1521 = 1621. Pripomniti pa treba, da je to sam cvet boljševiske inteligence in celo neka vojaško izvežbana moč (krasna pridobitev!) je med njo. V ostali Sloveniji je še par Bogvejev, Jesihov itd., recimo 10 (= 1631). Golouh ima še nekaj starih znancev iz svoje komunistične in vseh drugih praks. (1631 + 7 = 1638). Ja, pa Gmajnarja ne smemo pozabiti, ta se Golouhu kar sam ponuja, oni pa njemu = 1639. Pet Prepeluhovcev je tudi še živih (macht 1644). Tako — za Golouhov mandat je stranka že skupaj. Če bo ostankov še za en mandat, se zatečete lahko k Štefanoviču. Ali pa Gmajnarju. Ja, najboljše bi

bilo, da se radi sloge tako postavite, da bo za vsakega nekaj ostanka in mandata. In res: Prepeluha ne smete pozabiti! On ima namreč tako navado, da zbeži, če ne dobi mandata. Saj veste — takrat pri prvih volitvah...

»V Mariboru ni Kocmurjevcev!« je kričal poslanec Golouh na predzadnji okrožni konferenci v Mariboru in udrihal kakor obseden po ... zraku. Takrat je g. Golouh izigral Kocmurjevce kot zadnjo karto da naslika ljubljansko gnilobo in nedisciplino v drastični luči. Kaj smo v tem kratkem času že doživeli! Pred nedavnim je začela »Zarja« Golouhovstvo hvaliti na polna usta, češ: glejte, kakšne mučenike ustvarja radikalizem pokrajinskega odbora in tajništva z zalitevo po brezpogojnem redu v stranki. Malo nato je začel Golouh (isti Golouh, Glej prvi stavek.) priobčevati svoje komunikeje v »Zarji«. Pred par dnevi je deložirani okrožni odbor pozval stare veterane na konferenco. In so prišli. Golouhovstvo je šlo še dalje: čisto na koncu je že začelo priporočati prepeluhovstvo. Koliko časa še in bo pozvalo Toneta Kristana nazaj? E, Golouh ne more čisto pozabiti na svoje dobrotnike, ki so mu pri zeleni mizi pomagali do socialističnega mandata in tako iz zadrege, ko je spoznal, da mu v komunistični internacionali ne pihljajo več ugodni vetri! Čemu jih ne more pozabiti ravno sedaj, o tem bomo še govorili. Eno je gotovo: slovenska politična terminologija prihaja polagoma do svojega tehničnega izraza za politiko laviranja »od brega do brega«, kakor pravi Cankar. Ta izraz je kratek — golouhovstvo... Mariborske proletarce pozivljamo, naj vprašajo kar Golouha, če je na omenjeni konferenci spregovoril v naslovu citirani stavek. Glede sedanjega prijateljstva do Kocmurjevcev in Prepeluhovcev naj pa pogledajo naravnost v zadnjo »Enakost« in »Volksštimo«. Dobro je takšne reči znati, da ne bo na koncu od same nevednosti potegnjen za nos!

Iz stranke.

Krajevna politična organizacija Ljubljana ima odborovo sejo jutri — v nedeljo — ob 8. dopoldne v uredništvu »Napreja«. — **Krajevna politična organizacija Spodnja Šiška** eno uro kasneje, ob 9. istotam skupno z ljubljansko organizacijo, Dnevni red zelo važen. — **Predsednik,**

Vestnik Svobode.

»Svoboda« v Spodnji Šiški. Včeraj smo si ustanovili poleg raznih odsekov, kateri vsi izborna napredujejo tudi zletni odsek. Ta odsek ima namen propagirati, v prvi vrsti pa zbirati denar za II. vsedelavski zlet v Mariboru. Sodrugi, osem mesecev imamo časa, v tem času si vsak lahko toliko prihrani, da se bo brez skrbi radi žepne boleznii udeležil zleta. Vsak tedden nekaj kronic si vsak lahko utrga od cigaret. Iz malega raste veliko, prvi pogovor zato pridno nosite v »šparovc« sodr. Angelci Hlebčevi in sodr. Janko Jankoviču, katera sta za to izvoljena.

= **Vrednost denarja.** 1 dolar velja 61 Din, 1 lira 2.55 Din, 1 frank 4.27 Din, 1 češka krona 2.02 Din, 100 avstrijskih kron 8 par. 100 mark 2.5 Din, V Curihu velja 100 naših kron 2.47 švicarskih frankov.

»Napreje« je list, ki vam podaja resnično sliko delavskega gibanja po svetu. Prinaša politične in znanstvene članke, statistike, novice krajev itd. »Napreje« je list, ki širi zdravo socialistično znanje med slovenskim delavstvom. Širite ga!

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

Torek, 24. oktobra zaprto.

Sreda, 25. oktobra »Živi mrtvec«.

Izven.

Četrtek, 26. oktobra »Jack Straw«.

Red B.

Petek, 27. oktobra »Živi mrtvec«.

Red C.

Sobota, 28. oktobra »R. U. R.« Izven.

Nedelja, 29. oktobra ob treh popoldne

»Hlapci«. Izven. — Ob osmih zvečer »Živi mrtvec«. Izven.

Opera:

Torek, 24. oktobra »Tajnost«. Red E.

Sreda, 25. oktobra zaprto.

Četrtek, 26. oktobra »Triptychon«.

Red A.

Petek, 27. oktobra zaprto.

Sobota, 28. oktobra. »Jenufa«. Proslava praznika osvobojenja češkoslovaškega naroda. Slavnostna predstava pod protektoratom konzulata češkoslovaške republike v Ljubljani. Izven.

Nedelja, 29. oktobra »Lakme«. Izven.

»Slovenska Matica«. Prejeli smo sledeče obvestilo: Za leto 1922. izda »Slovenska Matica« zadnji zvezek »Slovenskih Narodnih pesmi« z daljšim zaključnim spisom sedanjega urednika dr. J. A. Glonarja in 3. zvezek Mencingerjevih izbranih spisov v uredništvu dosedanjega urednika dr. Jos. Tominška. Članarina znaša 80 kron. Vse poverjenike, ki dozdej tega še niso storili, prosimo, naj takoj pobero in odpošljejo članarino. Dalje opozarjamo prijatelje književnosti na izdavanja »Slovenske Matice«. Iz založnin zadnjega časa je še v zalogi »Zemljevid slovenskega ozemlja« (120 kron); Golia »Pesmi o zlatolaskah« (40 kron) in »Večerna pesmarica« (40 kron); Lermontov-Borštnik »Junak našega časa« (40 kron); dr. Lah »Začetki Slovenske Matice« (20 kron) in »Češka antologija« (48 kron); dr. Lončar »Politično življenje Slovencev« (48 kron); Vida Jerajeva, ilustrovana zbirka otroških

pesmi »Iz Ljubljane čez poľjane« (60 K). Kot izredna založnina je v tisku imenik krajev na zemljevidu slovenskega ozemlja.

Dopisi.

Dravograd. Nedavno smo čitali v »Napreju« kritiko zaradi agrarne reforme pri tvrdki Hirschler. Kritika je dala povod da je tukajšnje orožništvo zadevo preiskavalo. Pri tej preiskavi je bilo med drugim tudi ugotovljeno, da dobiva delavstvo pri navedeni tvrdki koruzo po 3 K za kg. Sedaj se pa povprašuje delavstvo med seboj: »Zakaj se nam pa pri izplačevanju mezd odtrguje 4.50 K?« Tukaj ne more biti nekaj v redu. Dobro bi bilo, če bi orožništvo tudi to zadevo bolj natančno preiskalo. — Prizadeti.

Delavec mora tudi skrbeti za potratno življenje svojih izkoriščevalcev. — Kadar delavec dela, prejema mezdo za svoje delo. Ta mezda ni nikdar tako visoko odmerjena, da bi si lahko privoščil udobnost, ali da bi celo živel potratno, pa četudi zasluži dnevno velike svote. Delavska mezda je vedno tako umerjena, da zadostuje za najpotrebnejše življenske potrebščine. — Ni pa tako z dohodki delavčevih izkoriščevalcev — podjetnikov, veletrgovcev, finančnikov itd. — Pri njih ne opazimo le, da so boljše oblečeni kot delavci in da se bolje prehranjujejo, ampak tudi vidimo, da izdajajo denar za reči, ki so za delavca nedostopne. Tako ima razred, ki izkorišča delavce, svoje stanovanje pozimi v mestu, poleti pa na deželi. Nekateri si nabavljajo jahte, da delajo izlete po jezerih in na morjih poleti, drugi si kupujejo avtomobile — ne Fordovega sistema, marveč avtomobile — ki stanejo po več tisočakov. Tudi hišna oprema in pohištvo je razkošno in se loči od mizerne hišne oprave delavca. Z drugimi besedami: Delavski izkoriščevalci izdajajo veliko več za svoje življenske potrebščine, kot neobhodno potrebujejo za svoje življenje. — In od kje prejema ti ljudje denar za svoje potratno življenje? Od delavcev! To se godi na tale način. Podjetniki ne dajo delavcem toliko dela, da bi zaslužili za svoje potrebščine, ampak delati morajo dalj časa. Ako bi delavci prejeli polno vrednost za svoj produkt, bi delali tri do štiri ure na dan. Ampak delavci morajo delati po osem, devet, deset in tudi več ur na dan! Kar delavci izdelajo več na vrednosti, kot dobe na mezd, ostane podjetniškemu razredu. Lahko tudi rečemo, da delavec ustvarja večvrednost za podjetniški sloj, ko je dokončal tiste ure pri delu, ki krijejo nje-

govo dnevno mezdo. — To večvrednost, ki jo dnevno ustvarjajo delavci, pa daje podjetniškemu razredu sredstva za njegovo potratno življenje in vlaganje kapitala v nova podjetja. Ako bi te večvrednosti ne bilo, bi podjetniški razred ne imel sredstev za potratno življenje, pa tudi ne bi mogel vlagati novega kapitala v nova podjetja. — Iz tega sledi, da je delavski razred upravičen do boljšega plačila za svoje delo, kot ga sprejema. — Podjetniški razred pa ne da ničesar prostovoljno. Ako hoče delavce povišati svojo mezdo, jo mora zahtevati. Kadar pride posamezni delavec v pisarno in zahteva povišanje mezde, se mu navadno rogajo, ako ga že takoj ne odslove. Kaj naj torej stori, da se mu poviša njegova mezda? Organizirati se mora in delavci morajo skupaj zahtevati, da se izboljšajo mezde. V ta namen služijo delavske strokovne organizacije. Tako nastajajo boji, med podjetništvom in delavstvom. — Podjetništvo se nahaja le takrat v slabem položaju, ako delavci spoznajo resnico, da posamič ničesar ne opravijo, ako zahtevajo zboljšanje svojega življenskega položaja. Kakor hitro se delavci zavedajo, da je v združenju moč, se spremeni položaj zanje in za podjetnike. Podjetnikom ni več mogoče odkrižati se delavcev s praznimi obljubami ali frazami, še manj je pa mogoče odsloviti vse delavce, kajti če delavci ne delajo, tudi ne ustvarjajo večvrednosti za podjetnike. Ravno tako ni igrača nadomestiti kar v enem tednu tisoč ali še več delavcev. To so pokazali razni izpori, katerih se poslužujejo razni lakomni podjetniki, ki hočejo pripraviti delavstvo do tega, da bi padlo na kolena. Podjetnikom je bilo sicer lahko izpreti delavce, ni jih pa bilo mogoče nadomestiti. Masikateri podjetnik, ki je bil v začetku izpora ošaben in trmoglav, je postal za vsakim dnem izpora pohlevnejši, dokler ni bil krotek kot jagnje in je bil vesel, da se je mogel usesti z zastopniki delavstva k eni mizi, pri kateri je izravnal spor. — Da podjetnik postane mehak in krotak, je potrebna delavska strokovna organizacija — ker je organizacija jamči, da nastopijo delavci skupno in se ne pogajajo posamič s podjetnikom o svojih zahtevah. Tako je delavska strokovna organizacija tisti močni štit, ki brani delavstvo pred nenasitno lakomnostjo podjetnikov. Le organizacija lahko spametuje tudi najbolj trmoglave podjetnike, da uvidijo, da je delavec tudi človek, ki je upravičen do človeškega življenja. Posamezen delavec ne more nikdar doseči tega zase, kar lahko zanj stori njegova organizacija. In zaradi tega je nujna potreba, da se vsak delavec organizira pri strokovni organizaciji, vse organizacije skupaj pa pri strokovni centrali.

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Majvečja izbira

različnih pletenin, majic, nogavic
in rokavic pri tvrdki

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

Sube gobe in kumno

kupuje

SEVER & KOMP., LJUBLJANA,
Wolfova ulica 12.

Pletene jopice,

rokavice, nogavice,
najceneje pri:

A. ŠINKOVIC nasl.
K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.

Inserirajte v Napreju.

NAZNANILO.

Kranjska deželna banka

naznanja, da je vsled sklepa pokrajinske uprave prešla z vsem aktivnim in pasivnim premoženjem v last regulativnih hranilnic ter se bode vodila pod naslovom

**Hipotekarna banka jugoslovanskih
hranilnic v Ljubljani**

z delniško glavnico K 10,000.000.—.

Izvrševali se bodo vsi običajni bančni posli na najsolidnejši podlagi.

Zveza najmočnejših hranilnic je najboljšo jamstvo za obstoj in napredek banke.